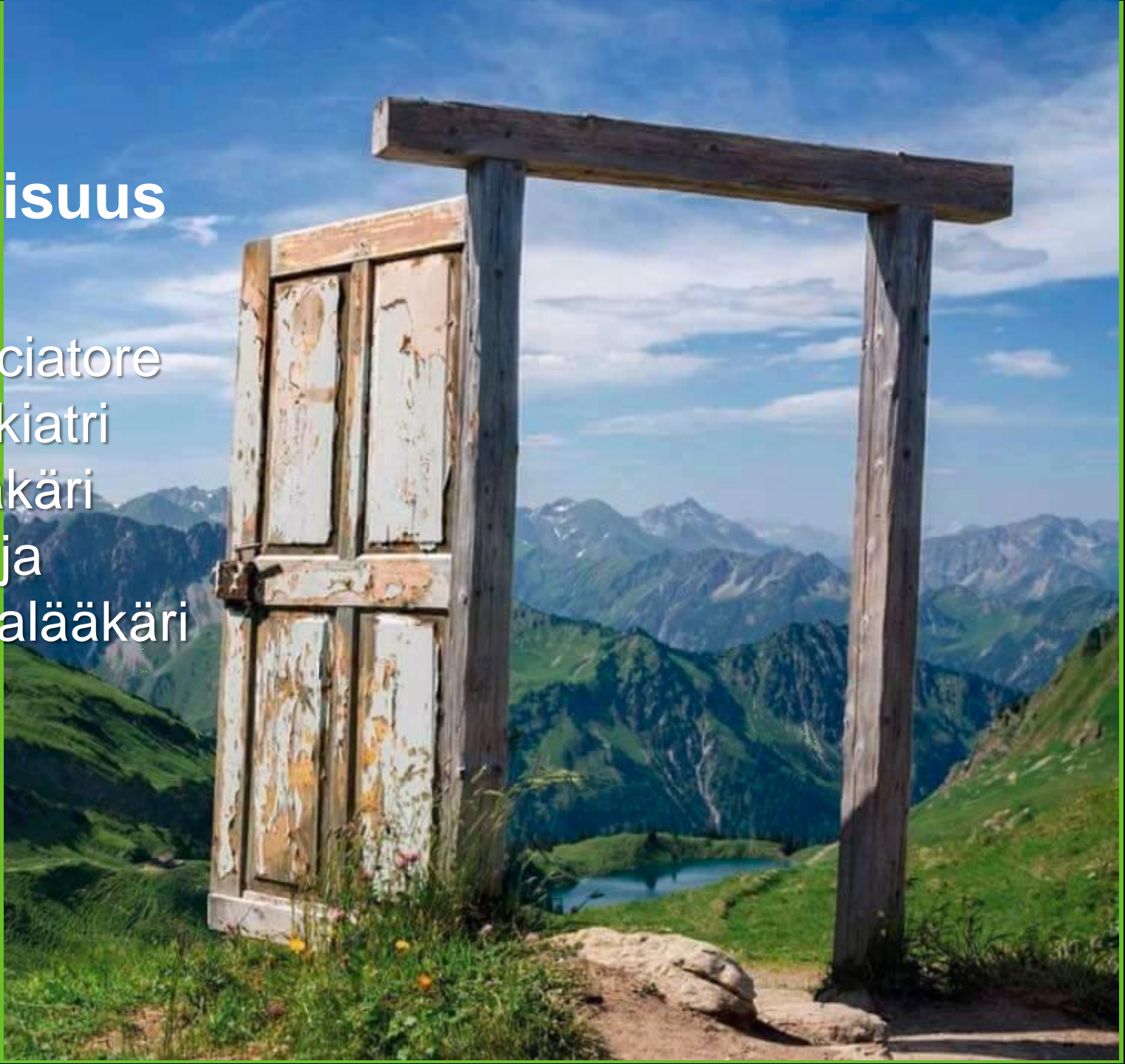

Lapsi ja seksuaalisuus

Raisa Cacciatore
Lastenpsykiatri
Nuorisolääkäri
Tietokirjailija
Asiantuntijalääkäri

Tehy 4.10.2018

Video: lasten juttelua

Omat tutkimukset:

Tilanne nyt Suomessa

Tarpeet

Vanhemmat ja ammattilaiset

LASEKE-tutkimukset ("Pusuhippaa, lääkrileikkejä ja haikaravauvoja - tavallista tai tarua päivähoidon ja kotien arjesta")

Päivähoidon ja varhaiskasvatuksen ammattilaiset

Väestöliitto, 2013, N=507

5 demografia
88 monivalinta
13 avointa

0-6v lasten vanhemmat

Väestöliitto, 2014, N=614

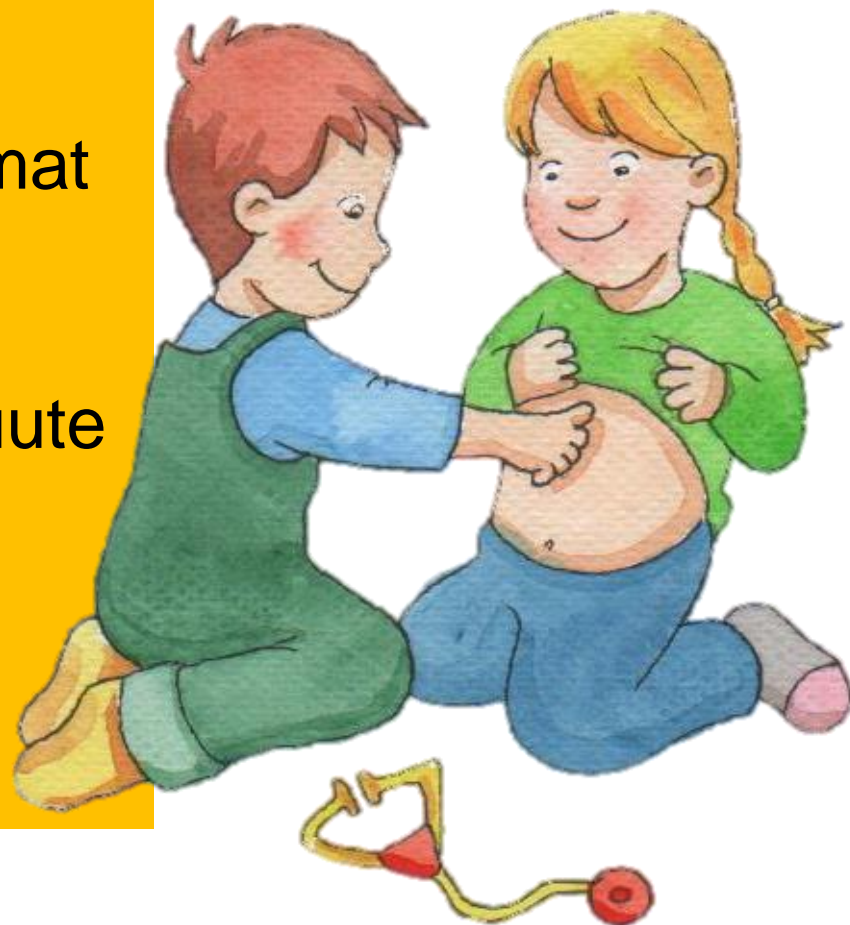
14 demografia
85 monivalinta
25 avointa

- **Mitä lapset ilmentää käytöksessä?**
- **Mitä lapset kysyvät ja mitä aikuiset vastaavat?**
- **Mitä ongelmia lasten terveen seksuaalisen kehityksen tukemisessa**

Vaikeuksia

- Sanat; Lapsia kasvatetaan, mutta ei haluta puhua “seksuaalikasvatuksesta”
- Ammattilaiset ja vanhemmat eivät puhu aiheesta keskenään
- Koulutuksen ja mallien puute
- Tietämättömyyttä ja uskomuksia
- Omat kokemukset ja “silmälasit”

Aikuiset vastaavat sattumanvaraisesti

- Ei suunnitelmallisesti.
- Kokonaisvaltaisen, ikätasoisen kehotunnekasvatuksen sisältöä ei tunneta.

Seksuaalikasvatusta tapahtuu!

Ammattilaisten huolia

Lapset saavat ympäristöstään liikaa tietoa, johon he eivät ole kypsiä.

88% täysin/jokseenkin samaa mieltä.

Miten varhaiskasvattaja toimii?

Aktiivinen

- Tavallista, tärkeää
- Luonnollinen osa työtä

Mahdollistaa

- Hyväksyvä ilmapiiri
- Saatavilla olo

Vastaa

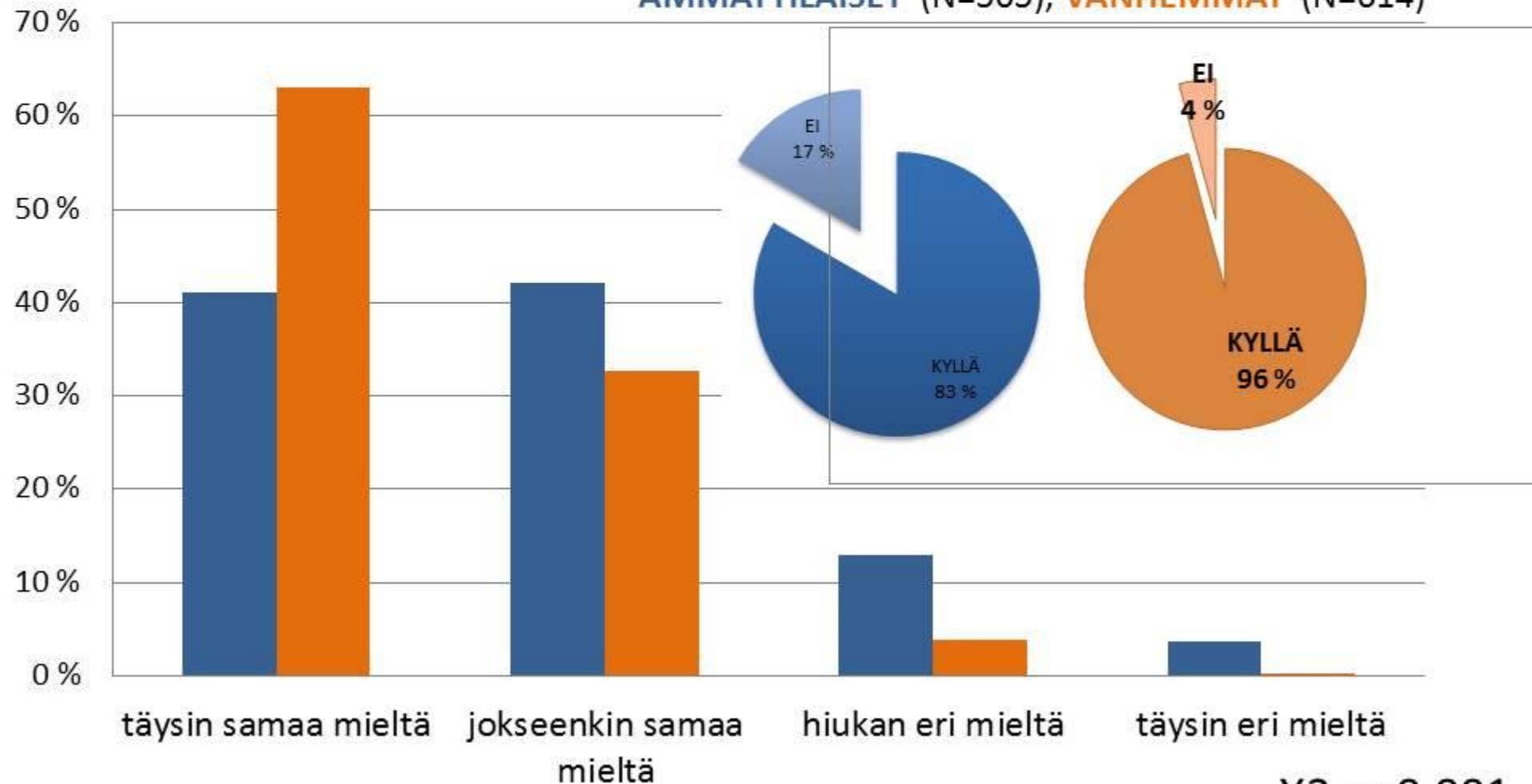
- Vain jos lapsi kysyy
- Lupa lapselta

Kieltäytyy

- Ei kuulu varhaiskasvatukseen
- Ei tässä iässä

Lasten seksuaalissältöiset leikit ovat normaaleja (esim. toisen tutkiminen, wc käynti yhdessä ja sukupuolielimistä puhuminen)

AMMATTILAISET (N=505), VANHEMMAT (N=614)

X2 p<0.001

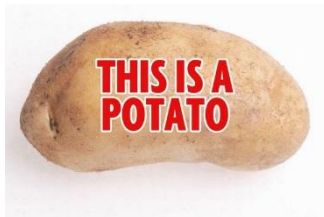

Se mikä eniten kiinnostaa on keho ja tunteet!

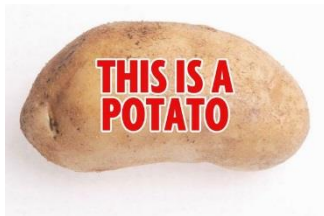

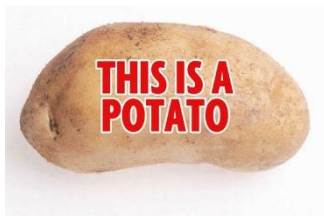
“Kuumat perunat”

Miten kertoa lisääntymisestä ja raskaudesta?

Miten suhtautua lapsen unnutukseen / itsetyydytykseen?

Miten kertoa vaarallisista aikuisista?

Pienten lasten itsetyydytys – näkyvää ja hämmäntävää

- Itsensä tutkimista ja koskettamista
- Unnutus
- Kuinka lapsen kanssa keskustella
- Aikuinen voi säikähtää

Oman kehon tutkiminen, tyynnyttely ja hellittely (unuttaminen)

- Lohtua
- Rauhoittumista
- Turvaa

Aikuinen voi hämmentyä

- Älä säikähdä tunteitasi
- Joillekin aikuisille hankalaa. Itse lapsena saatu rangaistus tai asenne?
- Aikuista voi hämmentää, yllättää, säikähdyttää, suututtaa, jopa kauhistuttaa.
- Näitä tunteita ei pidä välittää lapsille.
- Aikuisen on hyvä osata suhtautua omaan hämmennyksensä ja antaa lapsen toimia rauhallisesti.

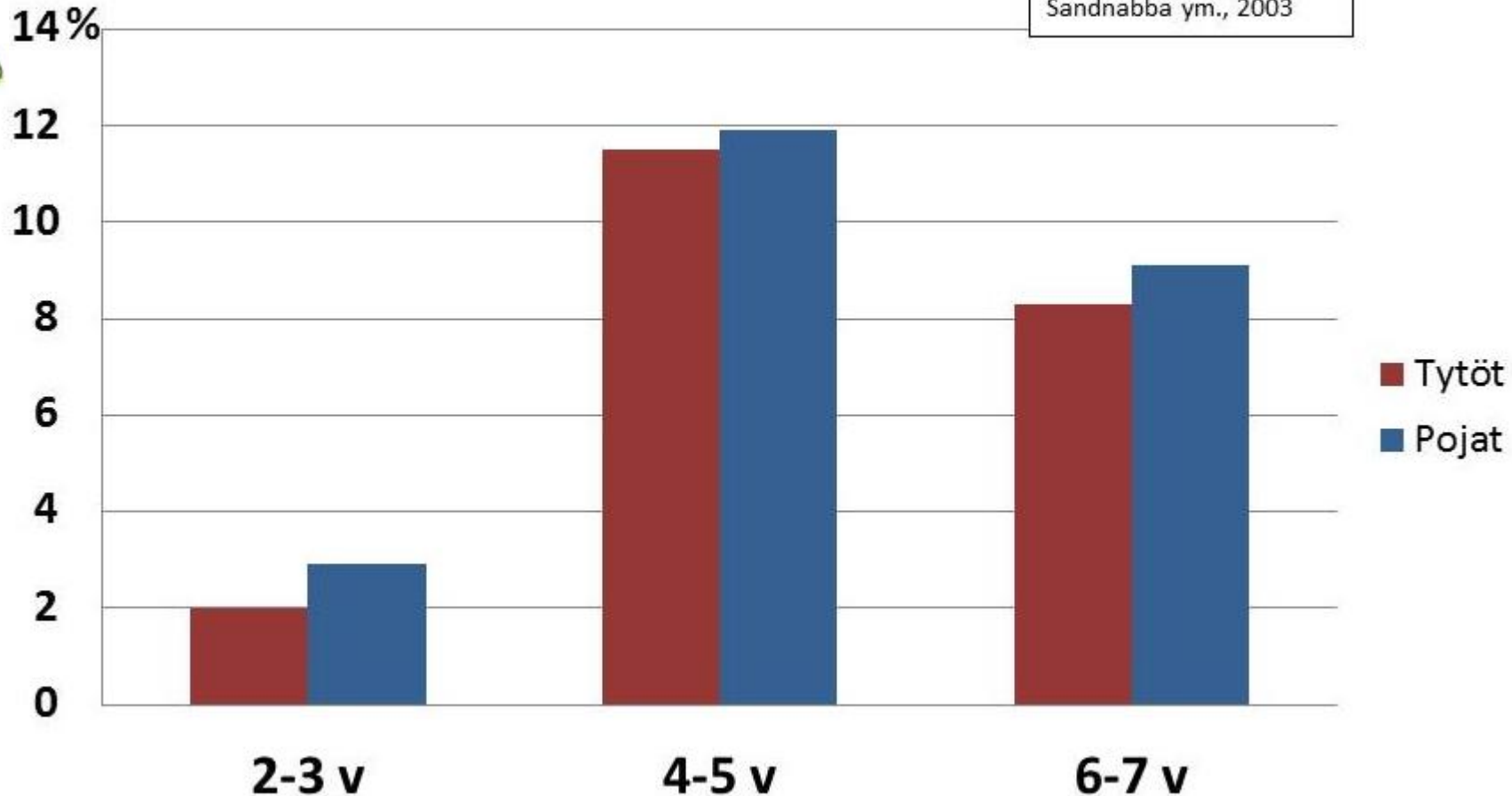

”Ensin vähän ärsytti koska en osannut odottaa sitä niin pian (alle 2-v). Nyt pojan unnuttaminen (meillä äheltäminen) nukkumaan mennessä on aivan normaalia.”
Vanhemman vastaus 2014

Unnuttaa/tyyydyttää itseään nukahtaakseen

Sandnabba ym., 2003

Ammattilaisten vastauksia 2013

Paljonko on itsetyydytystä?

”Välillä tuntuu että vanhemmat eivät edes tiedä lapsen unnuttamisesta. Ja se mielletään jotenkin "likaiseksi" eikä osata suhtautua siihen luonnollisena vaiheena/tai mitä se milloinkin on.”

”Siitä pitäisi puhua enemmän. Huomaan joissain työntekijöissä kyvyttömyyttä käsitellä esim. unnuttamista.”

Paljonko on itsetyydytystä?

”Itsetyydytys lepohetkillä saattaa häiritä muita, on järjestetty rauhallisempi paikka tai joskus pyritty kiinnittämään huomio muuhun (jos todella häiritsee muita).”

”Jos unuttaminen häiritsee muita, sitä rajoitetaan hellävaroen.”

”Lapsi koskettelee itseään peiton alla nukkumaan mennessä, näyttellään pippeleitä toisille, saatetaan koskea toisen pippeliin, halutaan mennä samaan aikaan pissalle, katsoa kun toinen pissaa, joskus nukkeleikeissä nuket "pusuttelee.””

”Sukupuolielinten esittelyä toisille. Pyytämistä että toinen näyttäisi omansa.”

Kuinka keskustella lapsen kanssa unnutuksesta

- Lapsi hakee mielihyvän, turvallisuuden tai rauhoittamiseen tunnetta koskettamalla sukupuolielimiään
- Nimetään ne paikat lapselle, jotka ovat omia ja joihin voi koskea yksin ollessaan
- Muitakin sanoja voi käyttää, tutkistelu, nyplääminen, räplääminen, koskettaminen tai sana joka tuntuu tutulta omassa perheessä

Kasvattajat ovat erilaisia. ”Millaisia tunteita lapsen seksuaalisuus herättää työssäsi?”

- Toisinaan hankalia tilanteita, miten toimia niin, ettei lapsi koe syyllisyyttä.
- Ei mitään tunteita.
- Vaikeita. Selittämättömiä. Ristiriitaisia.
- Negatiivisia tunteita.
- Riippuu tapauksesta. Joskus on vähän avuton olo.
- Useimmiten ihan kiva vain.
- Seksuaalisuuteen liittyy paljon tabuja ja aihetta on hyvin vaikea käsitellä monikulttuuristen vanhempien kanssa, joille aihe todella on tabu ja osalle syntikin.
- Normaaliala, joskus jopa vähän hupaisaa :)

Vanhemmat pelkäävät **huonoa** seksuaalikasvatusta, kuten

- peritty häpeä
- kauhistelu, hyihyi, syntiä
- saarnaamista, lässytystä, tekopyhää
- vääriä asenteita
- ahtaat sukupuoliroolit
- ahdistava tieto, pelottelu pedofiileillä
- liian varhainen tieto
- ei-ikätasoiisiin tekoihin yllyttävää

Vanhempien kommentteja lasten seksuaalisuudesta

- viatonta läheisyyttä
- ilman häveliäisyyttä
- fyysinen ja rakastava
- myönteinen ja arvokas
- hieno ja kaunis
- luonnollinen ja normaali
- pissakakkajuttuja
- lasten välisiä ihastuksia
- iloista, pelleilevää
- ihmetellään, koetaan, oivalletaan
- mielihyvää
- iloa itsestä ja olemassaolosta
- olla lapsi mahdollisimman pitkään

Myyttejä, pelkoja, uskomuksia, tabuja

- Elämme niin seksuaalikylläisessä maailmassa että lasten seksuaalikasvatus olisi liikaa
- Pienet lapset eivät toimi seksuaalisesti, vaan se on luonnollista
- Lasten on annettava olla lapsia
- Seksuaalisuus alkaa vasta murrosiässä / ei kuulu lapsuuteen
- Lasten viattomuutta on suojattava
- Mikä määrä tietoa on sopivasti?
- Älä herätä nukkuvaa leijonaa
- Tiedon antaminen yllyttää ei-ikätasoiisiin tekoihin
- Seksuaalisuus on yksityisasia ja seksuaalikasvatus kuuluu vain perheelle
- On vastattava vain jos lapsi kysyy
- Tieto altistaa hyväksikäytölle

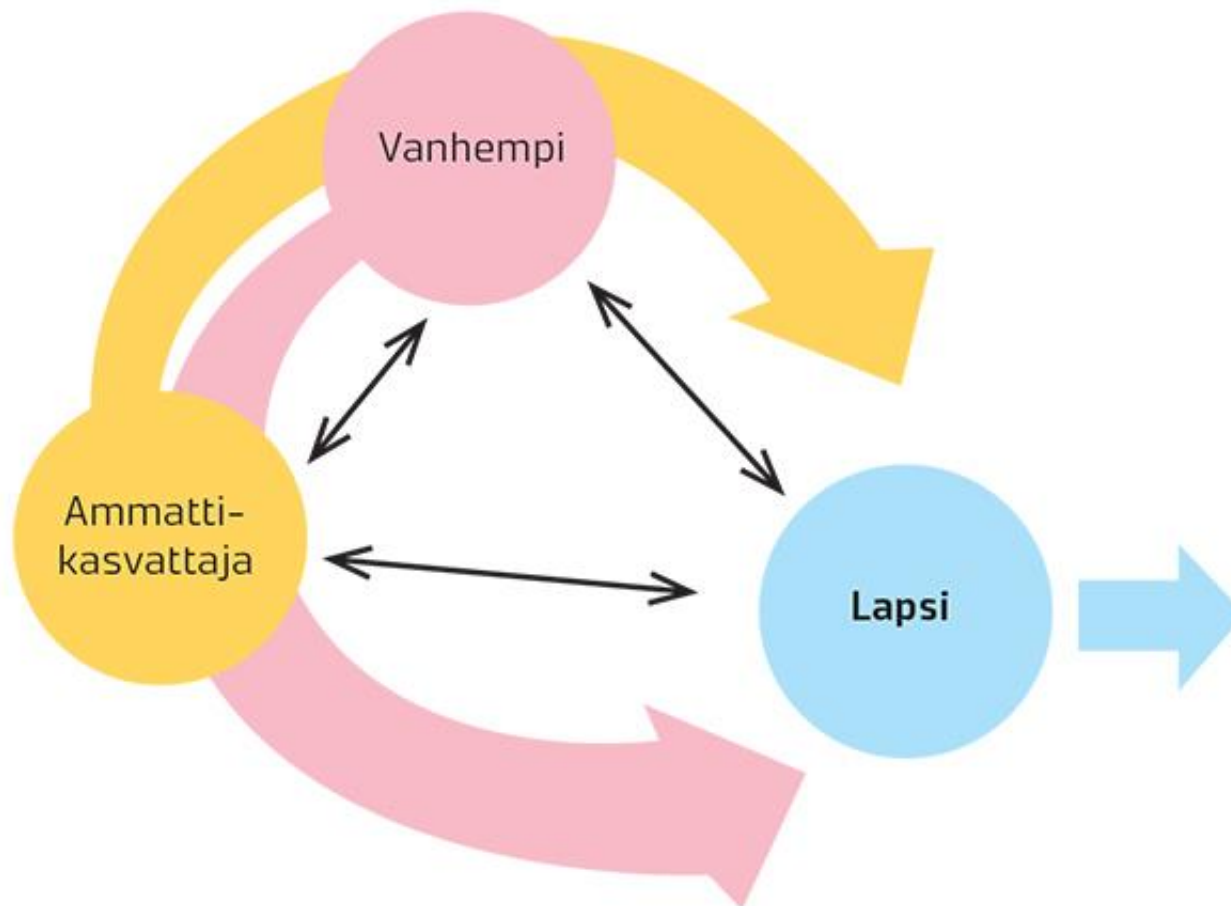

Vanhempien toiveet ja tarpeet lisätiedosta

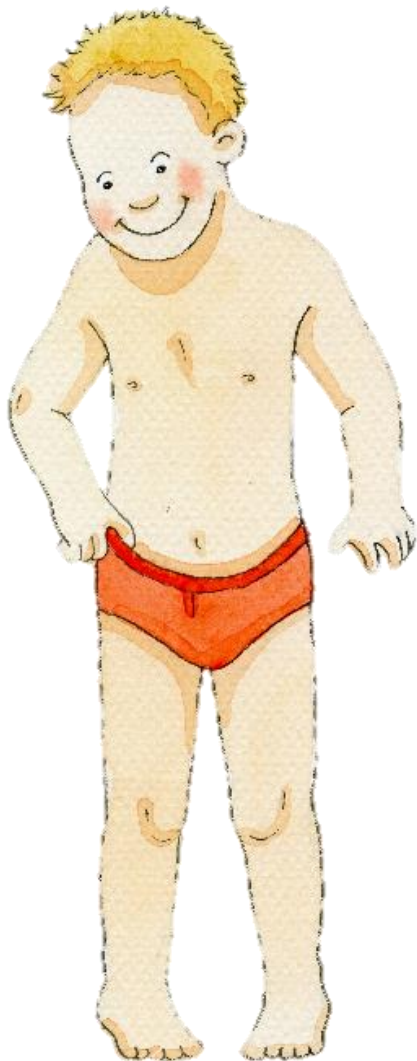

Tärkeä keskusteleva kasvatuskumppanuus

Lapsen

- tiedon saannin mahdollisuudet
- tietotaso
- taito ja lupa kysyä ja puhua
- terveyttä edistävät asenteet
- terveys ja hyvinvointi
- turvallisuus

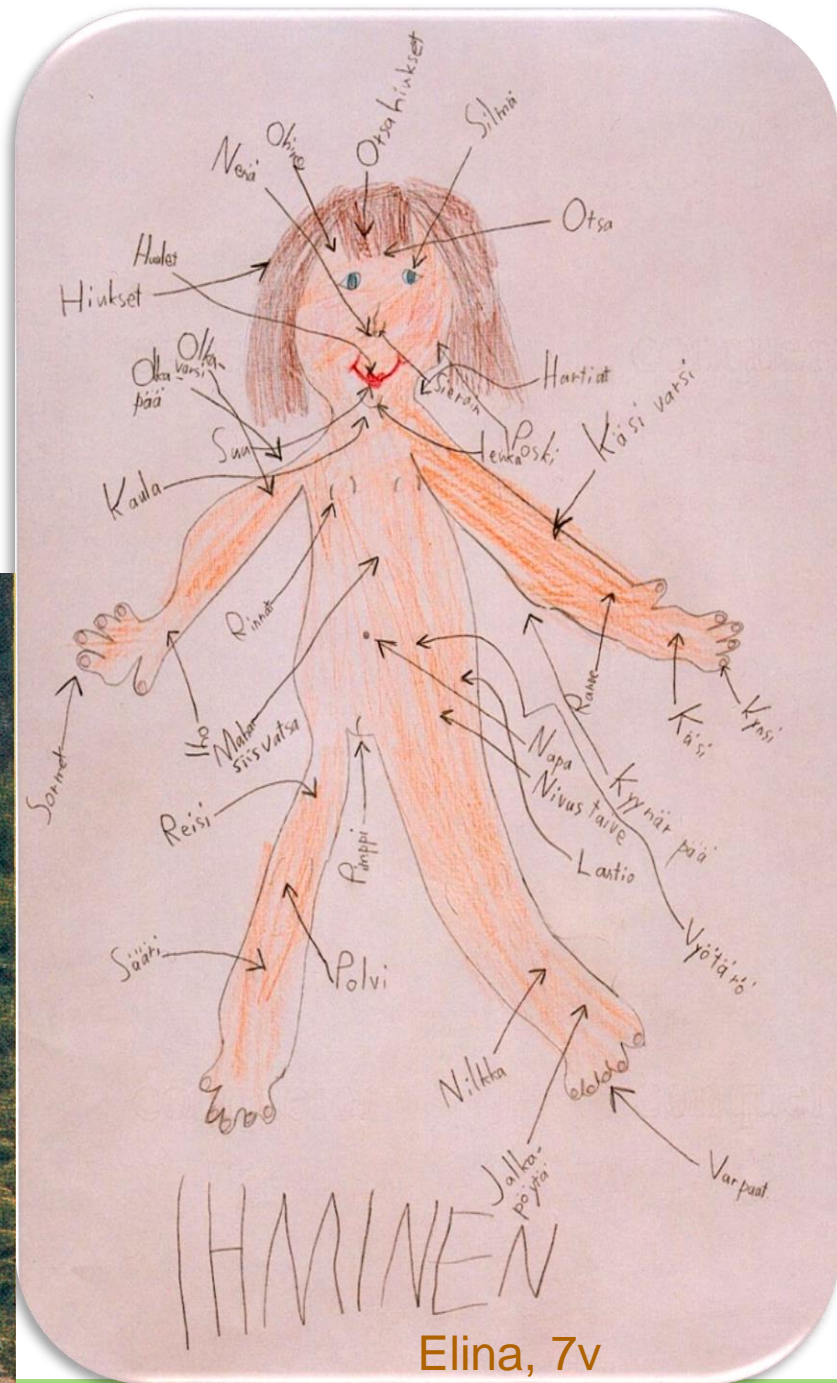
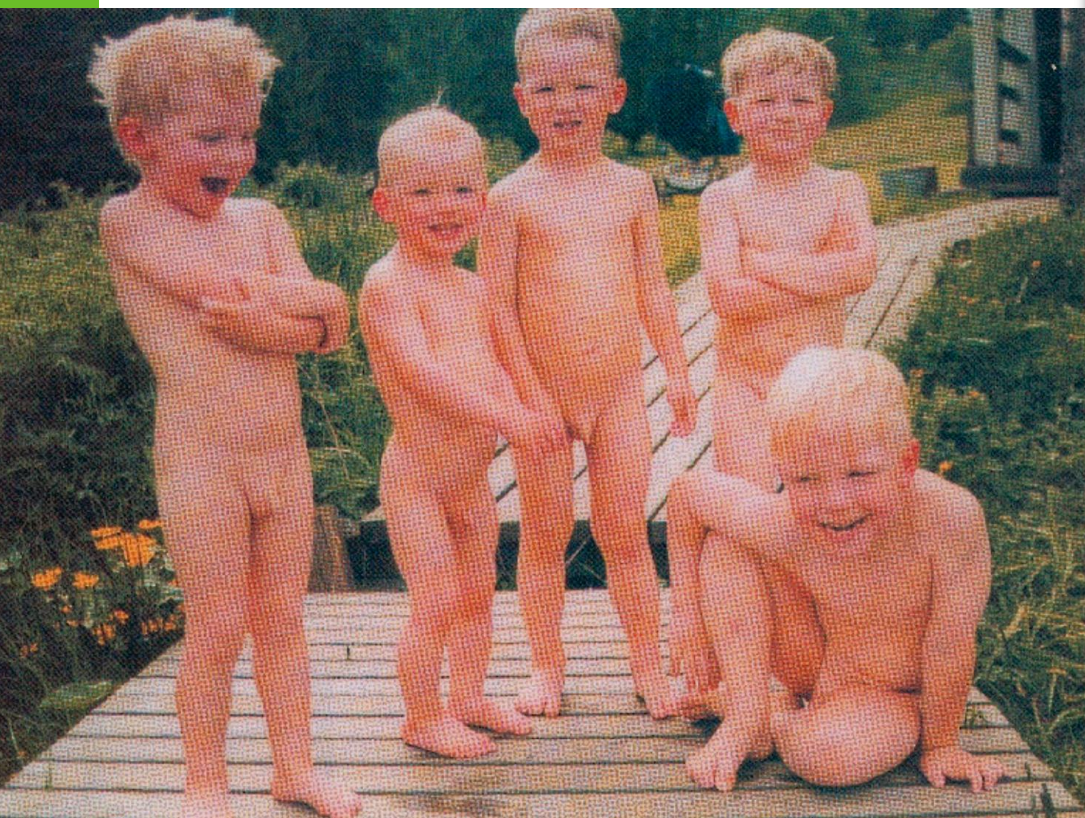

OMA KEHO ikioma!

- Kehoitsetunto on lapsen kokemus siitä että hänen kehonsa on upea, arvokas ja ainutlaatuinen.
- Kehon jokaisella kohdalla on nimi ja kaikki paikat yhtä arvokkaita.

Oman
kehityksen
tunteminen ja
arvostaminen
= suojelua

Lapsen perusoikeudet

- Oikeus iänmukaiseen tietoon ja kasvatukseen.
- Oikeus tutustua omaan kehoon.
- Oikeus vaikuttaa omiin asioihin.
- Oikeus yksityisyyteen.
- Oikeus tietää omista oikeuksista.
- Oikeus kysyä ja oppia
- Oikeus tulla kuulluksi ja ymmärretyksi.

WHO

SEKSUAALIKASVATUKSEN STANDARDIT 2010

BZgA
Bundeszentrale
für
gesundheitliche
Aufklärung

BZgA
Federal Centre
for
Health
Education

Maailman terveysjärjestön (WHO)
Euroopan aluetoimisto ja BZgA

**Seksuaalikasvatuksen
standardit
Euroopassa**

*Suuntaviivat
polittisille päättäjille,
opetus- ja terveydenhoitoalan
viranomaisille ja asiantuntijoille*

TERVEYSTIETEEN LAITOS

23.05.2010

BZgA on behalf of the expert group

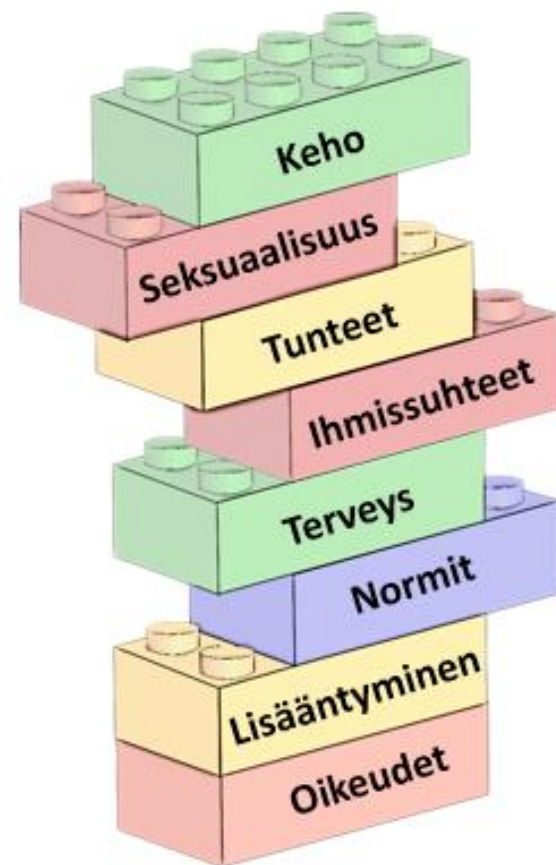
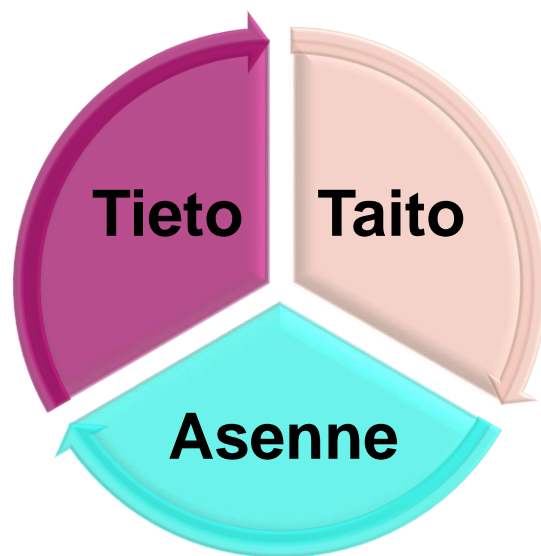
www.thl.fi

WHO:N SEKSUAALIKASVATUKSEN STANDARDIT 2010

Sisältö ikätasoiseen, kokonaisvaltaiseen seksuaalikasvatukseen,
jossa 8 aihetta

0-4 vuotiaat
4-6 vuotiaat
6-9 vuotiaat
9-12 vuotiaat
12-15 vuotiaat
> 15 vuotiaat

OPETA:

- Ammattilaiset tarvitsevat välineitä
 - Sanoja, malleja, tietoa
- (WHO:n Standardit)

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

VASU 2017

VARHAISKASVATUSSUUNNITELMAN PERUSTEET 2016

Velvoittava, normi

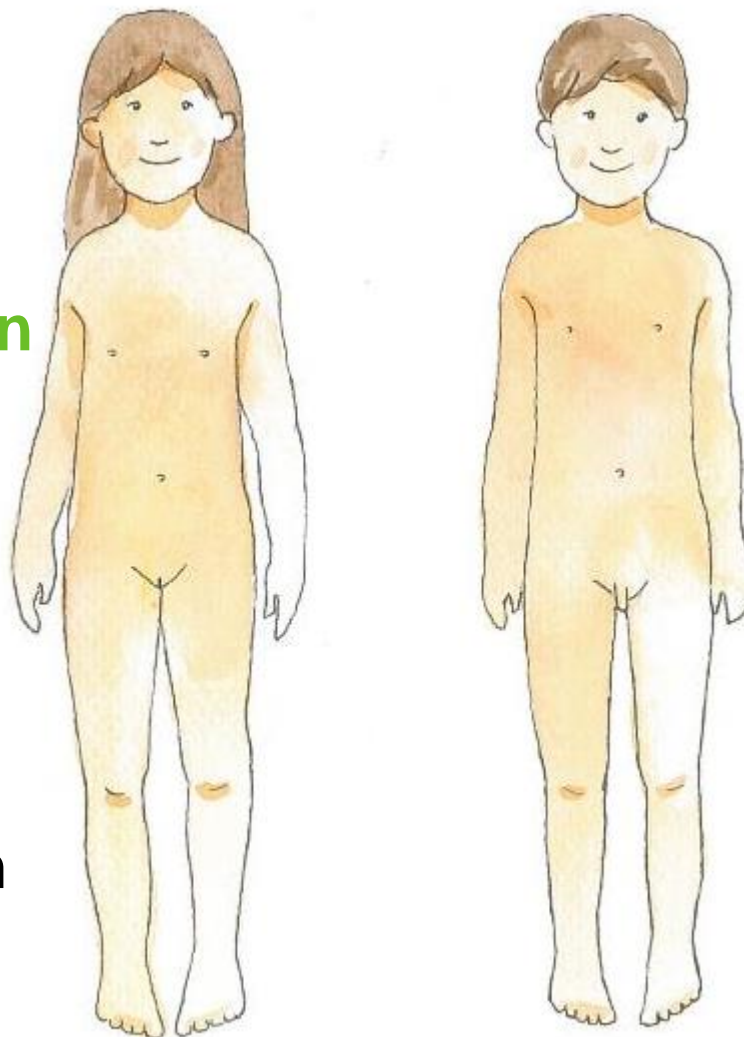

”Lapsia ohjataan kunnioittamaan ja suojelemaan omaa ja toisten kehoa.”

”Turvallisuuden edistämiseen kuuluu myös turvallisuuskasvatus.

-> lapsen oikeus kehotaitoihin ja turvataitoihin.

”Lapsella on oikeus saada tietoa monipuolisesti, käsitellä tunteita ja ristiriitoja sekä kokeilla ja opetella uusia asioita.”

-> oikeus iänmukaiseen kasvatukseen seksuaalisuudesta: kehotunnekasvatus.

”Lapsia rohkaistaan kysymään, ja lasten kysymyksiin vastataan.”

-> myös kun lapsi kysyy raskaudesta, lisääntymisestä, mistä vauvat tulee, seksistä.

-> Aikuisten tulee osata vastata.
(normi)

”Jokaisella lapsella on oikeus tulla kuulluksi, nähdyksi, huomioon otetuksi ja ymmärretyksi omana itsenään sekä yhteisönsä jäsenenä.

-> myös kun lapsi ilmentää seksuaalisuuttaan sanoin, teoin ja leikein.

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Opetushallitus @Opetushallitus · 2 min

Vastauksena käyttäjille @CacciatoreRaisa, @LaruSuvi ja @eijakoivuranta

Yksi tärkeistä teemoista varhaiskasvatuksessa. Kehotunnetaidot ovat esillä laaja-alaisen osaamisessa sekä oppimisen alueissa.

1

Väestöliiton suositus kuntien vasun tueksi

**KEHOTUNNEKASVATUS
MUKAAN VASUUN!**

**Johtaa ammattilaisten
koulutukseen ja
palvelujen kehittymiseen.**

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Jotkut kunnat ovat edelläkävijöitä!

Alavieska, Iitti, Kaarina, Kauhajoki, Kurikka, Lempäälä, Nokia, Parikkala, Pirkkala, Pyhtää, Rautjärvi, Riihimäki, Rovaniemi, Tampere, Vesilahti, Ylöjärvi

United Nations Convention on the Rights of the Child

Demands respect for the views of the child

Children's rights:

Having their needs and opinions taken into account

An access to age-appropriate information

United Nations 1989

ENOC Position Statement 2017 on "Comprehensive Relationship and Sexuality Education: the right of children to be informed"

ENOC

European Network of Ombudspersons for Children

The resolution recommends mandatory SE in the curriculum starting from early childhood education.

<http://enoc.eu/?p=1795>

European Court of Human Rights 2018

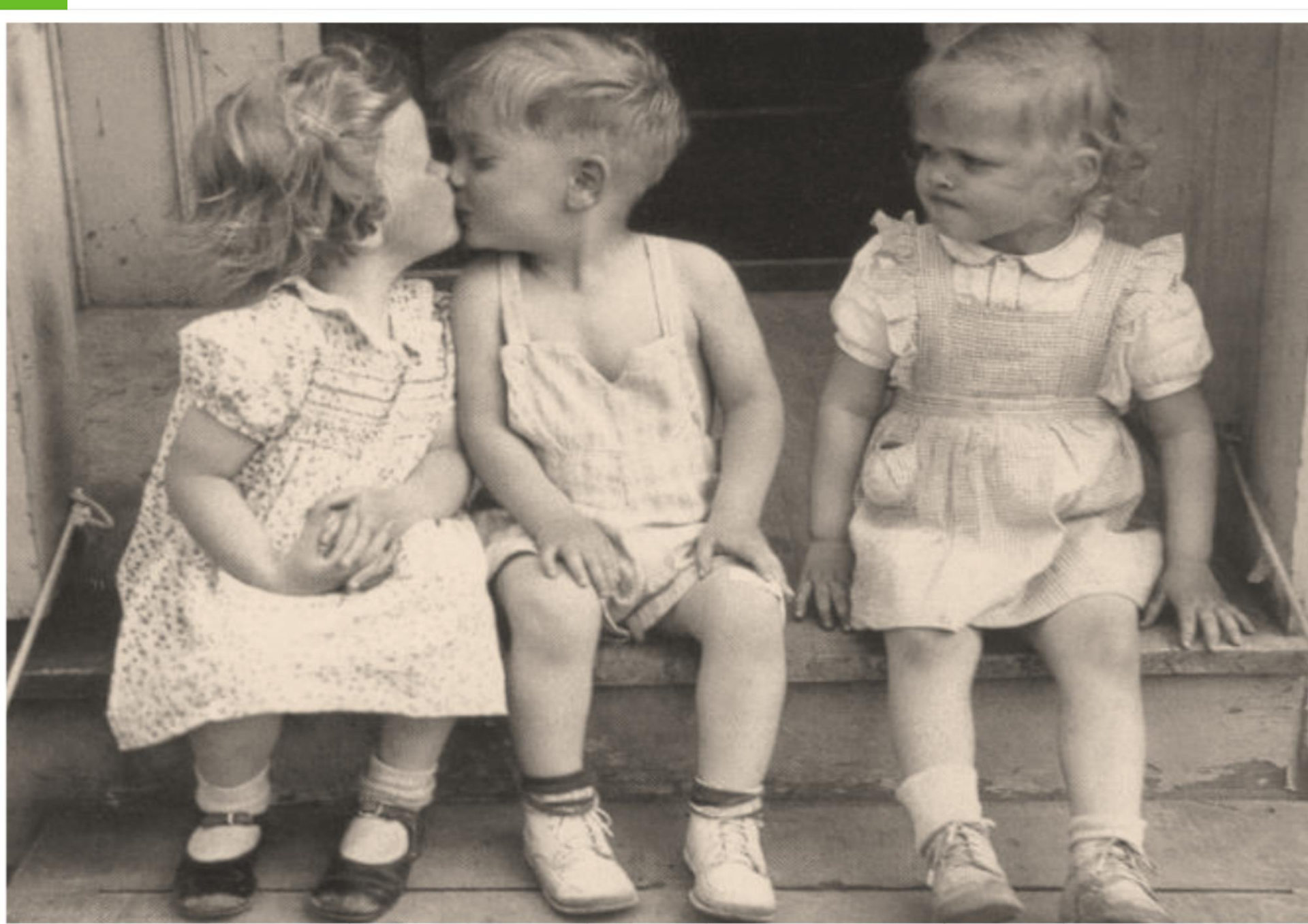
ECHR 021

request: 7yr free from SE lessons.

Decision: Children have the right to early SE despite of parents' denial.

- Arguments:
- One aim of SE: prevention of sexual violence and exploitation. This poses a real threat to the physical and mental health of children. They have to be protected against this at all ages.
- One objectives of SE: to prepare children for social realities. This justifies SE for very young children attending kindergarten or primary school.

Tilastokeskus: Eräiden rikosten uhrin iän mukaan maakunnittain 2009-2015

Koko maa

Yhteensä

LAPSEN SEKSUAALISET HYVÄSIKÄYTÖT YHTEENSÄ

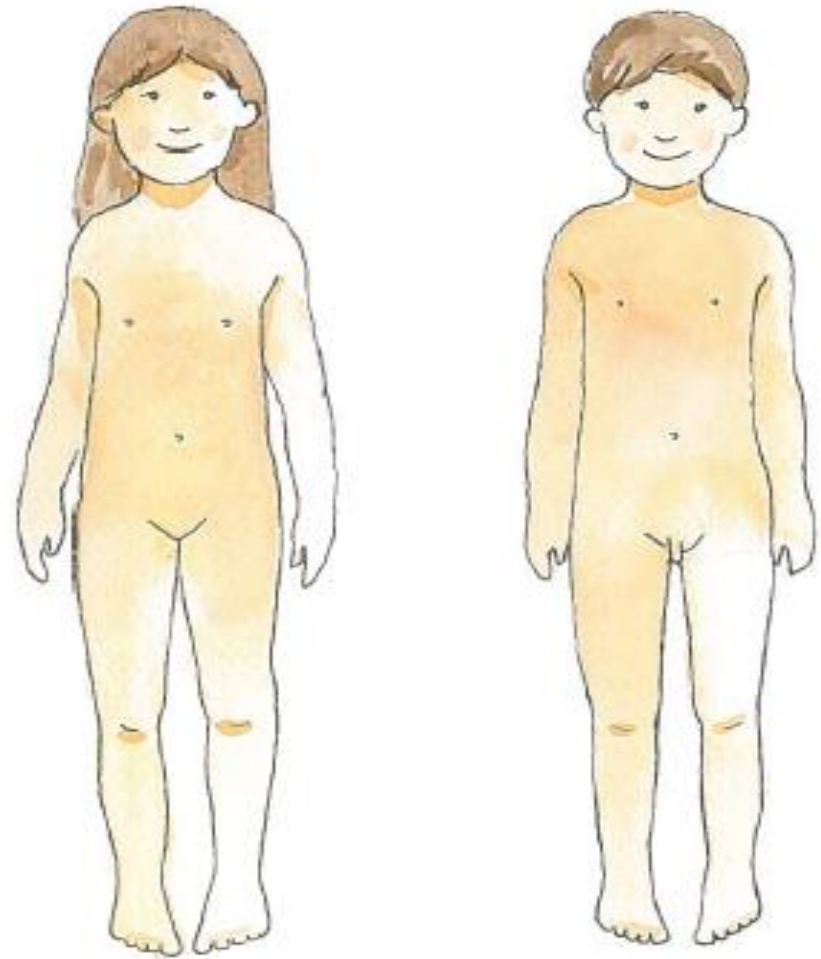
2009	
0 - 4	88
5 - 9	138
2010	
0 - 4	124
5 - 9	203
2011	
0 - 4	134
5 - 9	237
2012	
0 - 4	138
5 - 9	204
2013	
0 - 4	115
5 - 9	188
2014	
0 - 4	110
5 - 9	188
2015	
0 - 4	101
5 - 9	188

- http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__oik__rpk/045_rpk_tau_105.px/table/tableViewLayout1/?rxiid=00717d1d-0d17-4e4c-8e39-163d3000a995

Tieto

- Miten huolehdit kehostasi ja hygieniasta
- Nimet kehon osille
- Erilaiset kehot

Nimet ihmiskehon eri osille

- Ihmiskehon kaikki osat ovat yhtä hyviä.
- On tärkeää arvostaa ja hoitaa omaa kehoa.
- Kaikenlaiset kehot ovat yhtä hyviä.
- On hyvä, että on monenlaisia kehoja.

Taito:

Jos joku läheisyys tai kosketus tuntuu pahalta

- 1. Sano EI!**
- 2. Lähde pois!**
- 3. Kerro aikuiselle
johon luotat!**

Myönteinen asenne

- **Minun keho on minun!**
- **Uikkareiden alla erityisen arvokkaat ja omat paikat**
- **Kaikki kehot ovat hyviä ja erilaisia**
- **Kaikki paikat ovat hyviä ja tärkeitä**

TURVATAIDOT JA LAPSEN KEHO

TIETO, TAITO JA ASENNE

**NIINET
IHMEKEHOON
EIKI OSALLE**

MITÄ LAPSEN TUULEE TIEDÄÄ

Kerro lapselle ihmekehon kaikkista eri osista.
Opeta lapselle sanat, joilla kehon eri osia kutsutaan.
Tutustu lapsen kanssa ihmekehoon eri tavoin: katsoo kaavia, piirtäkää ja leikkäkää.

MITÄ LAPSEN TUULEE OSATA

Lapsi tietää, että kaikista kehon osista saa puhua aikuisen ja muiden läsnä ollessa.
Lapsi osaa puhua omasta kehostaan.
Lapsi osaa käyttää opettele ja hyväksytyksi nimitä kehon osista.

MITEN LAPSI SUHTAUTUU KEHOONSAA

Ihmekehon kaikki osat ovat yhtä hyviä.
On tärkeää arvostaa ja hoitaa omaa kehoa.
Kaikenlaiset kehot ovat yhtä hyviä.
On hyviä, että on monenlaisia kehoja.

**LEMPIKUKKI-
SÄÄNTÖ**

MITÄ LAPSEN TUULEE TIEDÄÄ

Kerro lapselle, että utrupuvun alla olevat kehon osat ovat lapsen omia osia.
Lapsi saa määrittää niitä itse.
Kukaan ei saa koskea utrupuvun alla olevia paikkoja, katsoa niitä tai puhua niistä ilman lapsen lupaa.
Tutustu lapsen kanssa utrupuku-sääntöön eri tavoin: katsoo kaavia, piirtäkää ja leikkäkää.

MITÄ LAPSEN TUULEE OSATA

Lapsi erottaa kehon yksityiset alueet, joita ei tarvitse näyttää kenellekään, jos ei halua.
Lapsi tietää, että toinen voi katsoa tai tuijota toisen utrupuvun alla olevia paikkoja vain, jos se on molempien mielestä sallittua ja mukavaa.
Lapsi tuntee utrupuku-sääntöä ja osaa sanoa ei, jos joku rikkoو sääntöä.

MITEN LAPSI SUHTAUTUU KEHOONSAA

Kehoon on erityisiä, yksityisiä ja arvokkaita paikkoja.
Niitä pitää ja saa suojata.
Niitä ei näytetä kellekään, vaikka ne ovat hyviä ja arvokkaita.

**KOSKETTUKSEN
SÄÄNTÖ**

MITÄ LAPSEN TUULEE TIEDÄÄ

Kerro lapselle, millä eri tavoilla toista voi koskettaa. Toista ihmitä saa koskettaa vain, jos se tuntuu toisen mielestä mukavalta ja sallitulta.
Koskettaa ei saa tuntuu pahalta kehoon, eikä siitä saa tulla pahaa mieltä.
Jokainen tekee itse parhaan, mitä kosketus tuntuu ja haluaako sitä.
Hyvä kosketus ei ole salaisuus.
Hyväksi kosketukseksi tulee tunnistaa ja hyväksyä.
Huono kosketus saattaa pelottaa tai saututtaa.

MITÄ LAPSEN TUULEE OSATA

Lapsi osaa kysyä luvun, ennen kuin koskettaa toista, esimerkiksi suukottaa tai koskee yksityisiä paikkoja.
Lapsi osaa tunnistaa, että on erilaisia kosketuksia, jotka tuntuvat eri tavoin.
Lapsi osaa tunnistaa oman tunteensa.
Lapsi osaa sanoa ei, jos ei halua kosketusta.
Lapsi uskoo, jos toinen lapsi sanoo ei kosketukseksi.

MITEN LAPSI SUHTAUTUU KEHOONSAA

Lapsella on valita päättää siitä, kuka koskettaa hänen kehoon.
Toisen ihmisen kehoon pitää aina kunnioittaa.
Kaikilla on oikeus määrittää omasta kehostaan, ja sitä pitää aina kunnioittaa.
Kukaan ei saa puhua rumalla tavalla kaveriensa kehoista, sillä se voi saututtaa ja tuntuu toiselta pahalta.

**KOKEMEN
KEHOON
SÄÄNTÖ**

MITÄ LAPSEN TUULEE TIEDÄÄ

Opeta lapselle kolmen kohdan sääntö.
Jos jokin tilanne tai kosketus tuntuu pahalta:
1. Sano EI.
2. Lähdä pois.
3. Kerro tulle ja turvallista aikuiselle.

MITÄ LAPSEN TUULEE OSATA

Lapsi osaa toimia oikealla tavalla, jos tilanne on pelottava tai tuntuu pahalta.
Lapsi osaa tunnistaa pahalta tuntuvan kosketuksen ja läheisyyden ja kieltäytyä siitä, jos se tuntuu pahalta.
Lapsi osaa halata apua.

MITEN LAPSI SUHTAUTUU KEHOONSAA

Lapsi saa puolestaan ihmitä.
Aikuiset auttavat lasta noudattamaan kolmen kohdan sääntöä.
Lapsi voi ja saa halata aikuisilta apua.
Turvallisille aikuisille kannattaa kertoa, jos kosketus on tuntunut pahalta.

vaestoliitto.fi/lapsijaseksuaalisuus

Raisa Cacciatore @Cacciat... 1 pv

Lapset vailla turvataitoja, koska aikuiset tietämättömiä siitä, mitä on lapsen seksuaalisuus ja miten sitä tuetaan. Lue, opi, ole turvallinen! los.fi/CBFR3
[@LaruSuvi](#) [@Vaestoliitto](#)
[@MOulasmaa](#) [@MinnaSaavala](#)
[@AulaMK](#) [#dammenbrister](#)
[#metoo](#)

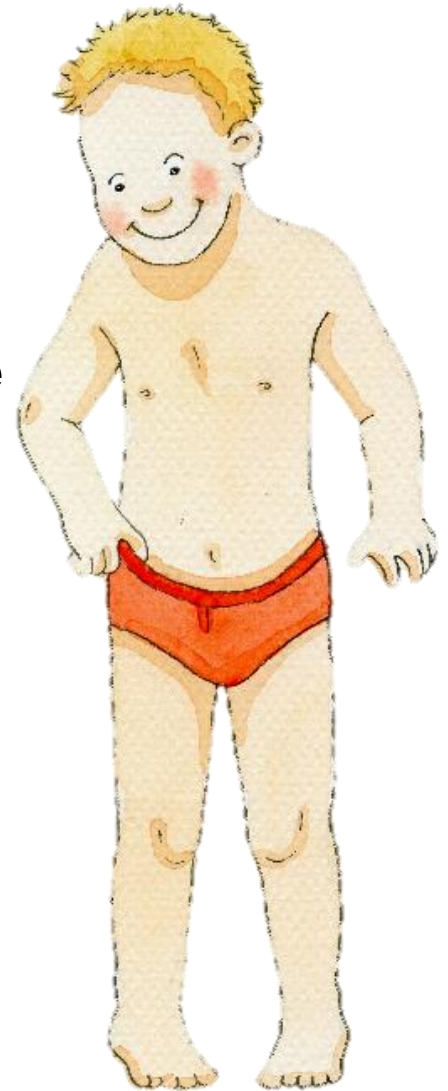

🗨️ 24 ❤️ 36 ✉️

Uimapukusääntö

- Erityisesti uimapuvun alle jäävät alueet ovat jokaisen omia yksityisalueita ja niistä lapsi itse määrää
- Lapsi erottaa kehon yksityiset alueet, joita ei tarvitse näyttää kenellekään, jos ei halua

Kosketuksen säännöt

- Kosketus on vapaaehtoista, sen pitää kaikkien mielestä olla mukava juttu
- Kehon tutkimusleikkeihin on säännöt
- Hyvästä kosketuksesta tulee turvallinen ja hyvä olo
- Huono kosketus sattuu, pelottaa tai suututtaa
- Kosketus ei saa olla salaisuus

OMA KEHO ikioma!

Opetta taito – älä pelottele

- Lapsi osaa toimia oikealla tavalla, jos tilanne on pelottava tai tuntuu pahalta.
- Lapsi osaa tunnistaa pahalta tuntuvan kosketuksen ja läheisyyden ja kieltäytyä siitä, jos se tuntuu pahalta.
- Lapsi osaa hakea apua.

- Lapsi saa puolustaa itseään.
- Aikuiset auttavat lasta noudattamaan kolmen kohdan sääntöä.
- Lapsi voi ja saa hakea aikuisilta apua.
- Turvallisille aikuisille kannattaa kertoa, jos kosketus on tuntunut pahalta.

Työkaluja ammattilaisille

TUE LAPSEN KEHITYSTÄ

KÄYSISSÄ, LAPSIANTONIN SEKSUAALIKASVATUS

vaestoliitto.fi/lapsijaseksuaalisuus

Väestöliitto *Ennen kuin lähtee*

TURVATAIDOT JA LAPSEN KEHO

TIETO, TAITO JA ASENE

vaestoliitto.fi/lapsijaseksuaalisuus

Väestöliitto *Ennen kuin lähtee*

VANHEMMAN TIE TOVIKKO

TUTKIMUSMATKA UPEAAN KEHOON

NEUVOJA LEIKKI-ikäISEN LAPSEN SEKSUAALIKASVATUKSEEN

Susanne Ingman-Friberg
Raisa Cacciatore (toim.)

KEHO ON LEIKKI

Avain luonnolliseen seksuaalikasvatukseen alle kouluikässä

dundum

ONNIKUJAN YLIVÄRUKSET ja suuri PROÖTI!

ONNIKUJAN YLIVÄRUKSET ja potempot mässä!

AMMATTILAISTEN
TIETOVIHKKO

UTELIAANA SEKSUAALISUUDESTA

MIKÄ ON TAVALLISTA JA MIKÄ
HUOLESTUTTAVAA KÄYTTÄYTYMISTÄ
ALLE KOULUIKÄISILLÄ LAPSILLA

Omasta koulutuksesta

Heikosti opetettu

- **Turvataidot**
- **Raskaus**

”Kaikista puhuttiin vain pintapuolisesti. Enemmän asioiden vakavasti ottamista ja vaikka arjen esimerkkejä: miten näitä asioita lasten kanssa käsitellään. Lapset kun ovat hyvin uteliaita ja haluavat vastauksia moniin asioihin.”

Ammattilaisten kommentteja aiheen tärkeydestä

”Ymmärsin kyselyn myötä aiheen tärkeyden, aion ottaa asiasta enemmän selvää ja huomioida ja tuoda aiheen aktiivisemmin osaksi päiväkodin arkea.”

”Hyvä että näistä asioista puhutaan, koska tiedän ammattilaisia kasvattajia jotka ovat kovin ahdasmielisiä. He eivät myöskään vastaa näihin kyselyihin.”

Lisää koulutusta toivottiin!

”Tärkeä aihe, josta pitäisi saada **koulutusta** ja josta pitäisi puhua enemmän.”

”Asiana erittäin tärkeä ja mielenkiintoinen johon en ole mielestäni saanut mitään **koulutusta**.”

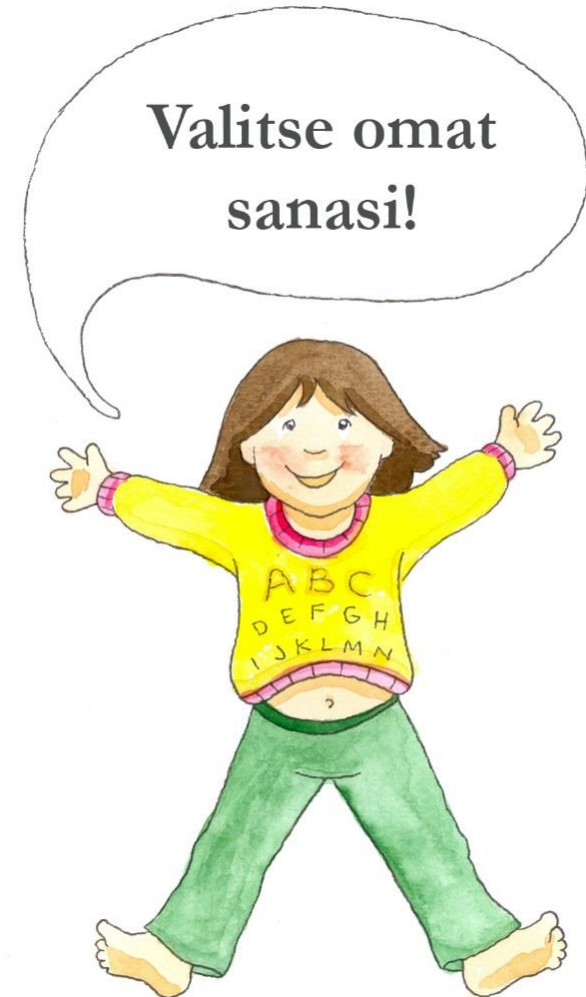
”Mielelläni toivoisin omalle paikkakunnalle hoitohenkilöstölle **koulutusta** asiasta.”

”**Koulutus** tällä saralla olisi kyllä erittäin tervetullutta. Kannattaa vain miettiä sitä myös siltä kantilta miten saada seksuaalisesti ahtaiden hoitohenkilöiden ymmärrys asiaa kohtaan avartumaan. Suomalaisuuteen ei perinteisesti kuulu näiden asioiden ruotiminen julkisesti. Siinäpä haastetta kerrakseen!”

Valitse itselle sopivat sanat

- Käytä sellaisia sanoja, jotka tuntuvat omilta ja turvallisilta
- Kuitenkin etsi sanat, jotka ovat helppoja käyttää ja ymmärtää myös vanhemmille

**Tytön sukupuolielimelle löytyi
mm. seuraavia kutsumanimiä:**

Pimppi, pimppa, pimpsa, pimpsukka,
pimpero, pimppura, pimsi, pimsu, pimpula,
pimpu, pimppu, pintsä, pippu, pimikka,
pimi, imppi, pomppi, piirakka, pyppynen,
pimpsloora, pimppara, pimppinella,
pimpelipom, häpy, alapää, sukuelin, römpsä,
snippa, fjonka, flickstjärt, tippa, blomma,
Muschi.

Lisäksi pympyy, häpyhuulet, emätin, vagina,
klitoris, pisureikä, pissireikä, vauvareikä,
vauvan tunneli, munasarjat.

**Pojan sukupuolielimelle löytyi
mm. seuraavia kutsumanimiä:**

Pippeli, pipuli, pipe, pili, pimppeli, pimpeli,
pipiska, kikkeli, kikuli, killi, kikkuli, pirri,
pipu, kiku, vili, nippi, kukkeli, tiiti, vehkeet,
penis, piippu, nappula, nippeli, tappi,
nakki, päppä, kilikkara, snopp, pojkstjärt,
Pips-paps.

Lisäksi terska, kivekset, munat,
munaskuukkelit, pallerot, pallukat, pallit,
keleksit, pussit, kassit, työkalut,
kikulit.

VÄESTÖLIITON blogi

Nuoret

Parit ja sikiöt

Perhe ja työ

Seksuaalisuus

Vanhemmuus

Me vaikuttamme

P

17/10/2017 by Ilana Cacciatori

Pimppikö häpeä?

Tytön sukupuolielimelle löytyi mm. seuraavia kutsumanimiä:

Pimppi, pimppa, pimpsa, pimpsukka, pimpero, pimppura, pimsi, pimsu, pimpula, pimpu, pimppu, pintsä, pippu, pimikka, pimi, imppi, pomppi, piirakka, pyppynen, pimpsloora, pimppara, pimppinella, pimpelipom, häpy, alapää, sukuelin, römpsä, snippa, fjonka, flickstjärt, tippa, blomma, Muschi.

Lisäksi pympyy, häpyhuulet, emätin, vagina, klitoris, pisureikä, pissireikä, vauvareikä, vauvan tunneli, munasarjat.

Vanhemmat ajattelevat myös, että pienen lapsen kuulu tietää näitä asioita, sanoo

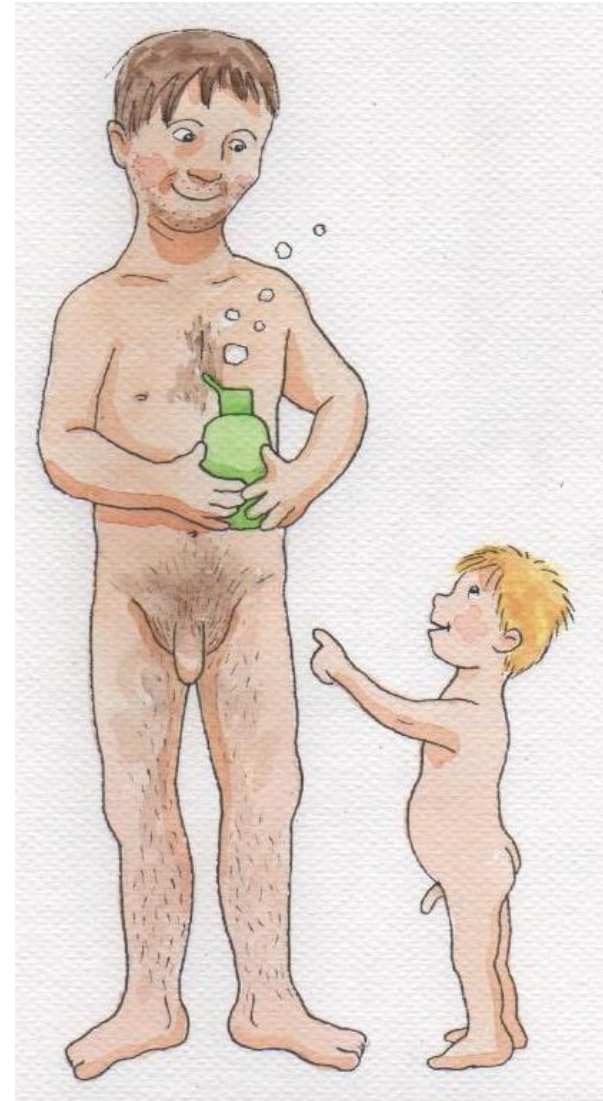
Lapsuuden seksuaalisuus

Käytä eri sanoja

Pimppi, pippeli

Unnutus

Kehotunnekasvatus

Miksi?

- Kehotunnekasvatus tarkoittaa pienten lasten kohdalla samaa kuin seksuaalikasvatus
- Painottaa lapsille ajankohtaista tietoa
 - kehoon
 - tunteisiin tutustumista ja niiden hallintaa
 - turvataitoihin

Mitä se on?

Terve lapsi tutustuu omaan kehoonsa, on utelias ja hikki. Tuntuu vatsastaan tunteita.

Miten suhtautua?

Lapsen seksuaalisuus on luonnollinen ja positiivinen. Hämmennäviä asi.

Muista tunteet

Lapsen muistaminen kiitmyyryksen ja rakkauden tunteilla on suuri merkitys. Myös Eesturito on tuntu.

Valitse omat sanasi!

Jokaisella perheellä on omaa omaa puhua kehoista ja seksuaalisuudesta.

Lapsi ja seksuaalisuus verkkosivusto

www.vaestoliitto.fi/lapsijaseksuaalisuus

Kuvakirjat

Ihmissuhteet

Keho

Lisääntyminen

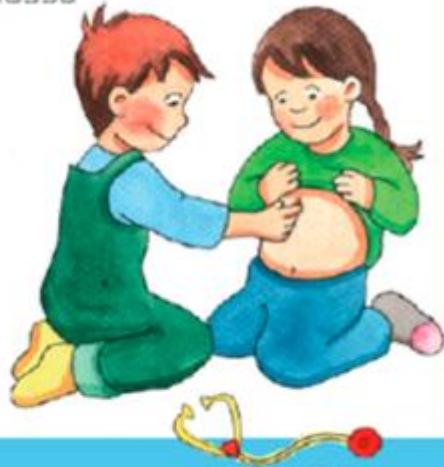

Käsikirja päivähoitoon ja neuvolaan

Susanne Ingman-Friberg
Raisa Cacciatore (toim.)

KEHO ON LEIKKI

Avain luonnolliseen
seksuaalikasvatukseen
alle kouluikässä

DUODECIM

Väestöliitto

**”Materiaalia ja kirjoja, ja
"patistusta"
varhaiskasvatukseen että
aiheesta keskusteltaisiin.
Julkinen keskustelu.
Kiitos!”**

 Väestöliitto

Seksuaalisuuden portaat

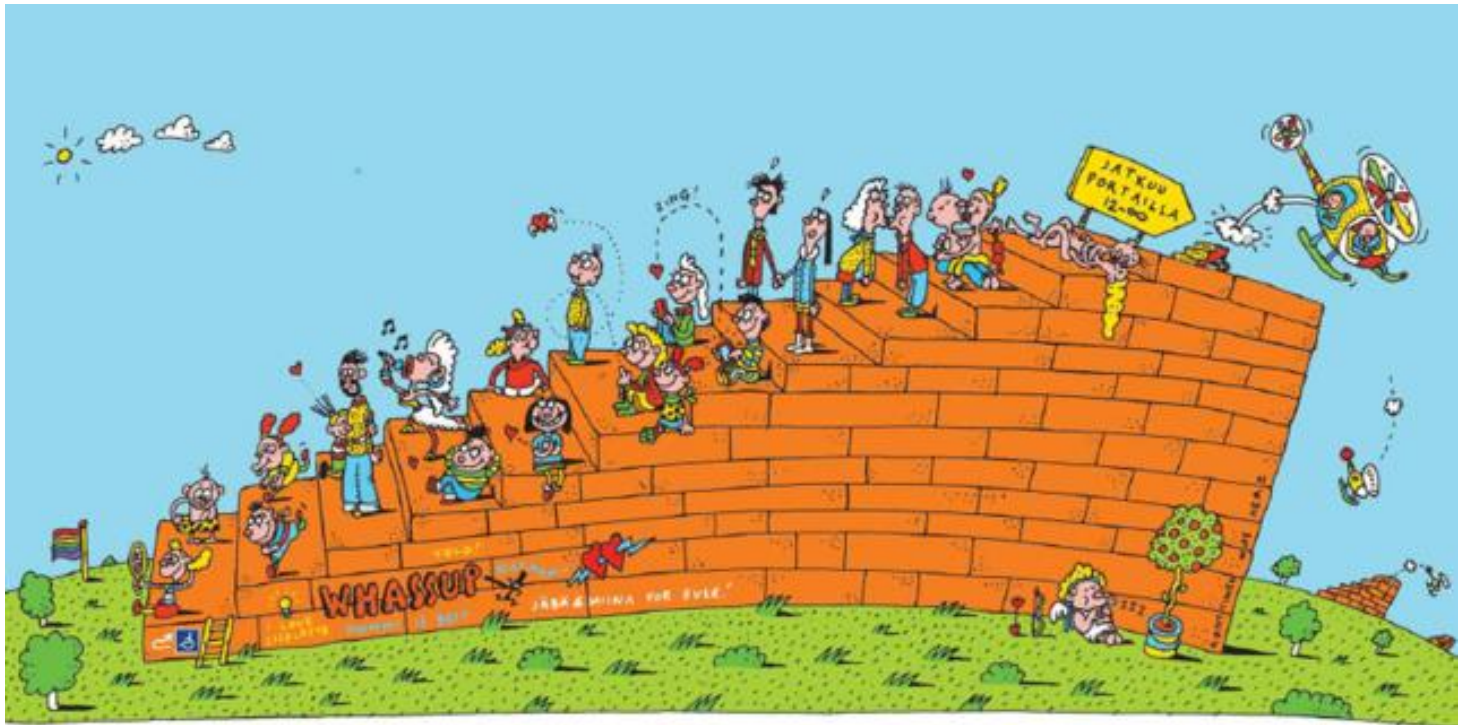
Opetushallitus 2015

Seksuaalikasvatusmalli varhaiskasvatukseen ja kouluille

Miksi seksuaalisuuden portaat?

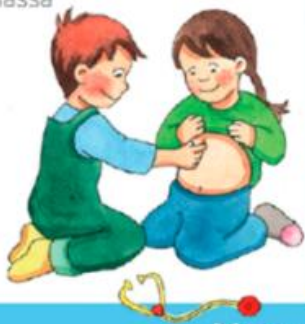
- Työkalu portaittaiseen, lapsen ja nuoren kehitysvaiheeseen soveltuvaan ja jatkuvaan seksuaalisuuden tukeen ja riskien ennaltaehkäisyyn
- Tunnetaitomalli

Susanne Ingman-Friberg
Raisa Cacciatore (toim.)

KEHO ON LEIKKI

Avain luonnolliseen
seksuaalikasvatukseen
alle kouluikässä

DUODECIM

 Ystäväliitto

KIITOS!